

* बाळाडी विश्वनाथ +

* शुर्व चरिता +

बाळाडी विश्वनाथचे मार घरांचे कोकणातील होते.

एजारामाचा कांगाते ले छाटवर आले. बाळाडीचा नाम १६६० या
इरम्यान असलाला इहूऱ्हाल्या वरम्यान लाळाडी छाटवर आल्यावर सालम्यास
शिंकरजी पीत सचिवाकडे नोकरीस राहीला. साचा चूंगावूतिपां पाढून
धनाडी जाण्यावरी साला वसूली अधिकारी महांन नोमारे १६७२ मध्ये तो
देवसत्तपुरीचा देशमुच्या झाला. खुठे तो १६७५ ते १७०८ चा वरम्यान
पुढी प्रांताचा सर सुभेद्या झाला.

शाहू कीदोन असताना थाचा गाठी-मीठी घेऊन्या। मात्र
मराठी माणसांची मास्ती हा एक होता, शाहू औरंगजेबा वरीवर असेहा
आणि औरंगजेबाचा हाताचाऱ्ही फूंचाचा वरिस्तरातय असल्याने साचा व
शाहूचा चींगाळा स्कैंडोह जमिना, सहाहजिक्का शाहू स्वदेशी झाल्यानंही
बाळाडी शाहूला मिळाला.

बाळाडी धनाडीचा सेवेत असतानाच साजे आपले
भरकरी कर्तव्य दाखविले, औरंगजेबाचा झेंशुरीला थांने गुजरातवर हळा
केला होता. झोवेबेस ठा अहंदाखादेचा सुभेद्यांनी घाषण्याने २०१३०५०
हजार एडूगी दिली होती. लाराबाईने शाहू आरा कि थीया थारी
शाहानिशा वरम्यासाठी बाळाडीला पाढवले होते. साजे शाहू आरा
असत्याचे सींगून धनाडी डाढवला. केण्याग्रे शाहूस मिळाल्यास कृपांगन
झापणे स्वत, उघडपणे शाहूला मिळाला.

शाहूची कुरवातीची परिशेतीची झातिशया, विक्रूट होती.
थाच्या जवळ मग्नुष्य बळ, व झूळ्य बळ नस्तले फोडा उमी करावयासी होती,
ताराबाईचा विरोधाळा लोऱ दयावयाचे होते. झाशा अउचणीचा वेळी
बाळाडीचे शाहूला चींगलीय साचा, फिली घेणा गोळा करून सोण्या
आरले, झोनेक सद्दारींचा शाहूकडे आणले एपेक्या वडारीत शाजाडी
जाथवला. शाहूचा पाहात आगळ्याचे काम बाळाडीनीचे प्रसुऱ्यानी चेळे.
सेनाकरी बाळाडी विश्वनाथ +

अशापुकारे बाळाडी जिल्ह्याचे शाहूची सेवा करल
होता, आपल्या मुलांची प्रशासकीय असुमावाचा नाम शाहूला ~~प्रश्न~~ ठेवून

देत होता, यामुळे तो शाहूचा विश्वासात शंपाग्र घरला होता, १८४५ने घाणाडी जाईवाचा मृत्यु झाला घाणाडीमुळेचे शाहूला मोठा विजय, सिलाळा होता, यामुळे शाहूने थाचा मृत्युर्जीत (थाचा मुलगा) चैक्सेन यास नेनापती वद दिले पण शाहूचा चैक्सेनावर विश्वास नव्हता। पण याला उबड न इच्छवता व याचावर नियंत्रण ठेवण्यात आणि खाळीडीस केलील योग्य वद देण्यापाठी याने 'सेनाकर्ते' हे वद निर्माण केले व ते खाळीडीस दिले योज उझा करणे वेता गोळा करणे राज्य-विषयाची भाषेचा बंधोवास्तव करणे ही कामे सेनाकर्ते महाराज वाणी यश लेता, यामुळे चैक्सेनाचा भावना इच्छावला चोऱ्या यांच्यालीक तेह कठत गेले, व शेवटी चैक्सेन भासाकाईले डाढी भिकाऱ्या, शाह्याबरीवर अनेक सरदारांनी १८५७ ते १८५८ पर्यंत शाहूचा राजात लेडी माजलेली याचा मोउ करूनयात दाखवलेली, बुशारी, मुत्सदीशीर्ही व शोरी या शुगामुळे शाहू याचावर कारब्य प्रस्तुत झाला, काळोडी अंघीचे सोकर यांने पुढील प्रभागी इर केले.

* काळोडी अंघीचे सोकर *

एजारामच्या काळात काळोडी मराठा

आरमाराचा प्रमुख झाला, राजारामांने याला 'सरव्येळ' किताब देवूने गोरव केला होता, पुढे काळोडीने आपली ताकत वाढवली, यामुळे सिद्धी इव्वज पोतुविज या सागरी सतोंना वयक निर्माण झाला, काळोडीच्या वाढ्या सतोला विरोध करण्याचे पोतुविज व इव्वज यांनी मुरवात केली. याचार्ही १८६२ मध्ये बसलेल्या युद्धात काळोडीने याची अनेक जहाजे गुद्धन आमाप संघर्षी जमवली. या जोरावर यांनी मोठी योज उमारली,

शाहूचा आगमनावेळी लो शाहूकडे होता, वरैलु चैक्सेना-बोवर तो तारालाईला मिळाला, एडेच नव्हे तर कल्याणी प्रांत व राजनीषी किल्ले वेगरे घेवून घाणे साताच्यावर स्वारी करूण्याची तथारी चालवली, तेहा शाहूके आपला येशवा बहिरोपेत पिंगले यास काळोडीवर वाढविले परंतु काळोडीने सास केद केलो अंगोने शाहूचा येशवाचे केद केल्याने शाहूची मोठी पैचायल झाली, काळोडीरिची लोउ देवू शोऱ्या असा काळाडी शिवाय इसरा कली पुरुष शाहूला थिसेना.

* पेशवेपदी बाणाडी विश्वनाथ + घरावा बाहिरोपत के द इतिहासी
शाहुने काळजीरिन सोंधीतले की, 'तुम्ही मोहिम खिकाईन आँगथाचा
बैदीबल्ल करा, मठाजे तुम्हास येशवेष्ट देतो.' वरेंडु बाणाडीमो पुण्य
पेशवेपद देण्याची विनीती केली कारण जर काळजीला असे दिलेन आले.
कि हुका पेशवाची जागा दुलचा पेशव्याने घेतली आले. व शाहुने
राच्य व्यवस्थीत ज्यातोले आहे, तर साचा पराभव करणे सोपे जाईल
हा मुद्दा शाहुला पटला. १७ जून १८५३ रोजी पुण्यावत मांजरी येते
बाणाडीरिन लेशवेपदाची वस्त्रे दिली.

* घरावा बाणाडीची मुख्यदेशीरी +

बाणाडी अष्टकरी लयारी करून काळजीला
मोहिमेवर जिहालावायरुन याने आपल्या पुरीचा ठिबाधाया उपयोग करून
काळजी बरोबर पत्रांवतार सुरु केला. सात याने काळजीरिन शाहुके
आल्याने साचा कसा फायदा होणार आहे हे परवून दिले. शाहुची सर्वी
व ताराबाईची होणारी पुढिहार उद्युक्त काळजीरिन झासांगा सिद्धी, पातुंगी
याचा घोका या गोटी, डोळ्यासमार होया. बाणाडीने काळजीचा माव
उसवले कि ताराबाईचा पक्षात जाही मठाडी बुडसा जाहेजाया कपतान
होण्यासारखे आहे, जिथे तलवार पशारवी झाली नाही, तिथे लेण्याती
प्रभावी ठरली. काळजीची व बाणाडीची सानोस्थाती मेट झाली काळजीरी
घेतलेला प्रदेश व विल्ले परत दिले. शाहुने माला सर्वेत वद व वस्त्रे
पाढवली सिद्धीरी महायासाडी शाहुने काळजीरिन मवत केली. बाणाडीचा
मुख्यदेशीरीमुळेय ते शक्य झाले. महायास बाणाडीचे कोतुक करतान
सरवेसाई महातात, एवढे मोठे पुकरण बंगोळी झाडल्याशिघाऱ्य सिद्धीत
गेल्याने बाणाडीची द्वच प्रतिक्रिया बसली.

* बाणाडी दमाडी थोराताचे स्वीकृत +

काळजीरीनीतर बाणाडी न शाहुला गास
द्यारा इसरा एक सरदार म्हणिते दमाडी थोरात होता. सायाके झाला
बाणाडी ओणला तिथे १९५७८ दरम्यान चीडुसेल जाण्यान दमाडी थोरात
रेसाडी किंवालकर व काँती नोगान सरदारीनी शाहु न बाणाडी याणा
पकडून केदत थाकुरथाया डॉग रवाळा. कुलार काळजी दमाडी प्रतिक्रिया

दरमाडील शाहुकडे आणोहे झासा बाबाजीपांचिल होता. सालाठी
बाबाजीने संस्कृदूष इंगणाव येणे कमाडीयी मेंद्र घेतली. पण
दिलेली शपथ निसरजने दमाडीने बाबाजीला कैव केले. बाबाजीया
सुटकेसाठी शाहुला दमाडीस जबरदस्त खीडणी द्यावी लागली. एकपुकोरे
दमाडीया रुपीने बाबाजीवर संकट आले होते. या सातुन बाबाजी
सुख्येकृप सुटला.

* कोल्हापुरातील कांती-ताराबाई कृदां —

चीकुसेन घेनु मिळाल्यानेतर ताराबाईला
आपल्या धक्षाचा विजय जवळ झाला असे वाटले. प०१ शाहुने चीकुसेनव
कांतीजी यांना निशापुभ ४२वले. तथापि ताराबाईने चीकुसेन जाईल यासारख्या
शाहुकडून फुटून अलिङ्यावर जास्त मिर्स उवळ्यामुळे समर्थक देत, गीरजेस्ता
जास्तव यासारख्या लाराबाई कडीलं डूळ्या मंडळीकडे द्वेश निमिणी क्षाका. यांनी
३५६७
सर्वबर ३५६७ मध्ये ताराबाई व तिचा पुत्र दूसरा शिवाजी यांना कृदित
याकून ताराबाईची सवता राजाबाईची पुत्र संमाजी यास कोल्हापुरथा
ग्रादिवर घस्तवले.

कोल्हापुरातील ती कांती कशी घडली, किंविता या
कांतीयी अरी कारणे कोणती आविराणी झाधिक मालिती मिळत नाही
लरीही कोल्हापुरथा ग्रादिवर शिवाजी जाऊन संमाजी आत्याने कोत्सापुकरीचा
हातून विशेष कर्तुल घडले नाही. लाराबाईपुमाणीय संमाजी व साचा आईने
(राजसनगाई) शाहुला विरोध करूयाचे घेदणा पुढे चालवले. ८

* संथाद्य बंधुवरीवर राजकारणा —

ओरेगाजीलाचा गृहसूजीनंतर मोठालाचात संतास्यादा
सुकु क्षाली होती, सोयात ग्रास्यिरता होती अस्या फायदा बाबाजी
विशेषनाथने घेण्याचे ४२विले ०२५ पेश. १५७२ रोजी बहादुरशाही नाही
घेण्ये गृहसू पावळा, पूर्णा यादवी हीझा शाचा मुळगा जहांदरशाही छुप्पी—
कारख्यानाचा. साहयनि बादशाही घनला. वरेंटु वर्षेभासव फृश्याईयरने
संख्य बंधुव्या साहयाने च जहांदरशाही व शूल्पीकारख्यानाचा घेणा लेला.
व गाढी मिळवली. जाने. १५७३ याविळी दक्षिणी सुमेवारीगेर असणाऱ्या
पात्रतयानपहलीस गुडारातमध्ये वाढवून साचा. जाणी चीनाकिलीच्यान
मिळाऱ्या. उल्लुच्य तज्ज्ञा उल्लुक, यास पात्रविळी. दक्षतयान मराठ्याना दक्षिणी
प्राची

दमाजील शाहुकडे आणोले क्रमसा लावजीपाबित होता. यासाठी
बाळाजीमध्ये सरहळूद्देश इंगांगाव येण्ये कमाडीची मेंद घेतली, यान
दिलेली शापथ विसरत दमाजीमध्ये बाळाजीले कौत केले. बाळाजीया
सुटकेसाठी शाहुला दमाजील जबरदस्त खीकुणी द्यावी लागली. एकपुकोरे
दमजीया रूपने बाळाजीवर स्किर आले तेती. यान सातून बाळाजी
सुरुप्रकृप सुटला.

* कोल्हापूरातील क्रांती-ताराबाई कृदार

चीडुसेने घेऊन मिळाल्यानंतर ताराबाईका
झापल्या धक्काचा विजय जवळ झाला थासे वाटले. प०० शाहुने चीडुसेनव
काळोडी अॅना निशापुभ उवळे. तथापि ताराबाईने चीडुसेन जाईल यासारख्या
शाहुल्लून पुढून झालेल्यावर जास्त मिळत डेवल्यामुळे रामचंद्रु पेत, गीरजीआं
यासारख्या लाराबाई कडित त्रूप्या मंडलीकडे हेश निमिण शाळा. शौकी
सर्वेवर १७१४ मध्ये ताराबाई न तिचा पुग इसरा शिवाजी यांना कृदार
यावून ताराबाईची सवत राजस्वाद्वारा पुग सौमाजी यास कोल्हापूरवा
ग्रामिवर बसवले.

कोल्हापूरातील णी क्रांती करणी घडली, कि किंवा या
क्रांतीची अरी कारणी कोणती आविशायी शाधिक माहिती मिळत नाही
तरीही कोल्हापूरवा ग्रामिवर शिवाजी जाळन सौमाजी आल्याने कोल्हापूरारीभा
हातून विशेष कर्तुल घडले नाही, लाराबाईपुमाणीय सौमाजी व याचा आईने
राजस्वाई शाहुला विरोध करूयाचे घोरण पुठे चाळवले.

* संयुक्त बंधुवरीवर राजकारण

ओरंगाजिबाचा भृत्यांनंतर मोठालोयात संसाधणा
सुधु झाली होती, त्याचात शास्त्रीरता होली, याचा फायदा बाळाजी
विशेषनाथने घेण्याचे ०२५ पेश. १८७२ रोजी बहादुरशाही नाही
योग्ये भृत्य पावळा, पुढी यादवी होकुण याचा मुलगा जहांदरशाही झुलफी-
कारखानाचा साहयने बादशाही बनला. वर्तु वेष्मिरासवा करुणाराईयरने
संघर्ष बंधुव्या ताह्याने च जहांदरशाही व शुक्रीकारखानाचा व्युत लेला,
व गाढी निंवली. जाने. १८७३ यावळी दक्षिणी शुभेवारीगर असणाऱ्या
पांडुलिंगानपत्रीस गुडारातमध्ये वाढवून याचा जाही निनाकिलियाचान
चिंगारी, फलकुच्या कल्हा उल्लक, यास पाडवी, वारुतच्यान मराठ्यांना दक्षिणी

न चोथाई व सरदेशमुखी देव्यात तथा नव्हते होता. परा निजामाता
नोमधुकीने सर्वच राजकारण बदलले काढा थाला खालीचे दीक्षिणीत
हवतो सत्ता स्थापन करावयाची असल्याने जागे मराठ्यांना सरकार देव्यात
विरोध केला.

पुरुष शिअर हृषि संस्कृत त्रिसंग्रहाची व संस्कृत हुरेन्द्र अलमी या
दोन संस्कृत वैद्युता भक्तीने बाधशाही क्षाळा होता. सामुद्रे या दोघांचे
वर्चस्व वाघाते होते. परा बाधशाहाता हाँचा वर्चरवायपात्री रहावयाचे नव्हते.
सामुद्रे रांचे खिंवले या वैद्युता काढा काढ्यावृत्ती योना कोडायचे
बाधशाहाने करविले. परांने संस्कृत हुसेन अली यास दक्षिणीता सुमेदारीवर
ठेवले. यरेकु या पाणीमार्गीला राजकारणा झासी होते. की या संस्कृतात
किंविर विह्वल्यापूर्वीचे वाचुतस्यानाने होता। करुन आर करावे परा प्रवक्ष्यात
बुहुभूर जवळीने अडाईते वाचुतस्यानाचे मारजा गेला. व हुरेन्द्र अली
दक्षिणीया सुमेदारीवर हृषि क्षाळा.

पुथी संस्कृत हुसेनीचे व मराठ्यांचे वडा नव्हते परा
बाधशाहाचे सौचा काढा काढ्याचा। पुचाल करू ताचांच्याने योने मराठ्यांना
जवळ केवे योने मराठ्यांनाबरीवर पुढीच्युमानी तडकेला.

- * चोथाई व सरदेशमुखीत्या तहा
- (१) शाहुजा क्षिवाजीचे स्वराज्य नासव किल्ले मिळावेत.
 - (२) घानदेश, कुरोडवान, बहुड, हेदराबाद, कर्जाटिक या मानात
मराठ्यांनी जिंकीले पुदेश थांना मिळावेत.
 - (३) दहिलोतील चोथाई आणि सरदेशमुखी मराठ्यांनी वसुन्धर करावी.
 - (४) चोथाई आणि सरदेशमुखीचा मोख्यक्षयात शाहुजे १५००० वोट
मोरालांचा दिमलीला दयाली न दक्षिणीत विदेखिला करावा.
 - (५) शाहुजे संभाजीला वास देवू नये.
 - (६) शाहुजे बादशाहात दर साळ १० लाख रु. २३३०० देवावी.
 - (७) शेशबाई न इतरांची सुटका करावी.

पु.स. १८७८ महिने हुरेन्द्र अलमीने ही तडके मिळूर
केला. पुस्त बादशाहाचे आमने किंवा संसद मिळवण्याची लेवडी वाकी
सहीली ठोली.

* तहाची मुल्यमापन +

हा तह मराठ्यांचा हृषीके महत्वाचा होता. शोऱ्यी मुख्य मागाळी चौधारी सरदेशमुखी या तहाचे माझ्या द्वाळी होती. नवीन कार्यक्रमांमध्ये मिळाल्यासुले मराठ्यांचे नमू घरेचा। मांडणाऱ्यानुन सामाजिकवाहीकरे लाभावे, मोगाळी सुमेदार या तहाचे सैनिकी मदती-साठी मराठ्याबर अवलंबून १४३०८ होता, शामुळे कांठी इतिहासका-रांजी झासे मुहर्ले आहे की, शामुळे मराठ्यांचे दक्षिणीतील साव-भौमत्व अवाधित राखले गेवे. पण हे मत सरदेशाई, शेडवलकर यीना माझ्या नाही. शाहूने बादशाहाला श्वेतांगी कंवूल केली याचा अष्टी शिवाजीया बेगळ्ये रत्यालेच्या सोडून शाहूने मोगाळीची नाखेदारी पक्करली शासुले जरी वस्तूता साविभाग असले तरी कायदेशीरहण्या मराठ्यांनी मोगाळीचे मांडलीकृत्या पैकरले, कायदेशीरहण्या मोगील हे नेहमीध मराठ्यांचे स्वामी राहिले,

* चौधारी सरदेशमुखीया संगदीची प्राप्ती - मराठे, दिल्लीत + बादशाहासु इसेनगो केलीला करार माझ्या

नव्हता. याचे व दिल्लीतील हस्तीचे वित्रण घरकोरीला गेले होते. हुईजिंड इत्तेज्या सच्याद्या काठेण्यासाठी बादशाहांने भुरादाबाद्दुन निजाम, पाटव्याहुन सर बुलेंद यांन, गुजरात येथून अडीतसिंह योंना फोजा घेवून बोलावले. होर्हा खुसलगे आपल्या मदतीसाठी हुसेनला बोलावले, हुसेन आपल्या वरोबर मराठ्यांची फोजा घेवून दिलगीसि निघाला. (नोंद्वे १७५९) हुसेन मराठ्यासह योत आहे हे पाहुन बादशाहाला मिती वाढली, योने हुसेनाच्या सर्व मागव्या माझ्या करणीला सोला घरम जाग्यास संचितले. सच्याद हुसेन घरलघ्यास तयार होता, वरा येशुखाईच्या सुरक्षा क्षेत्रात विस्थित मराठे घरत पिरण्यास तयार नव्हते, शेवटी हुसेन व मराठे केंद्र: १७५९ मध्ये दिल्लीत पोहऱ्याले. मराठांनी घेंग्यु. १७५९ रोजी प्रथम्या शिशर यास पदचयूत कळण 'महमद्रशाह' या नवीन बादशाहास गादिवर बेसविले. या द्वीपात मराठ्यांची योजन हुगार लोक कापले गेले, लेणापी मराठ्यांचे उद्दिष्ट स्वाहिक झाले, असी, येशुखाई व छारीची सुरक्षा क्षेत्रात हुसेनांनी कोरोला। कराराची जमनि नव्हता, बादशाहांची बादशाहसूदी दिली या पक्षकांतीला

बाळाजीने चौथाई सरदेशभुव्यिता संगत मिठवल्या। हजार रुपये के दृश्या संगता वा घेषुखा द्वितीय बालाजी द्वारा दूसरे दृश्य मध्ये संतानात्मा आका, थाशिलाय या भोहीमित्र आकाजीला २० रुपये दू.

मिळावे ले नाने साकारी व्यापिशात मरणे.

* बालाजी विश्वनाथया, मराठा

कोल्हापुर के संभाजील्या शाहू विरुद्धी हाळगाळी सुरक्षा हीयाच. दिग्दलीच्या भोहीमित्रीमध्ये नोंद्वे १५००० मध्ये बालाजीने संभाजी व इतर निरीधी सरदारावा द्वारा केली. तीया नंदीघरस्त वरुन बालाजी सासवळला तोंडा असता, तेथे दूरपिक दृश्य २०२० रोडी मिश्र पावळा.

* बालाजील्या कायवी मुकुरमापन

शाहू या पुराजीवा कायवी काळा काळात बालाजीसाठ्या निष्ठावैत सेवक मिळाल्या मुलेच साचा जम जवळकर वसला, स्वायत्तसिद्धी केले ते कृष्णाच्या सस्त सरदारात बालाजीवी कामगारी आणि झुन दिसते.

(३) पूर्ण्याचारस्तुमेदार

बालाजी धनाजीकिंवद असलांवा, मुलकी कामे वाहीली. १६७५ वारून तो पूर्ण्याचा सरकुझेवार झाला, दुर्दो प्रोत्त महारो धावेळी भोगेळी भएकरी हाळचाळीच्या केंद्रस्थानी होता, अशावेळी भोगेळाच्या रैम अमज्जात मराठ्यांचा अम्भल चालू ठेव० चाचा धारसी प्रथल बालाजीने केला, थायेळी कैदेत असणाऱ्या शाहूशी साचा वरिष्या झाला,

(४) शाहूचा पुरस्कार

शाहू खेळाऊत झाल्यावा दाचा पक्ष उचलून धारणाचा मिळकीने तो प्रमुख होता, शाहू हाच वारस आहे ब्राह्मी साची शुभांगीका होती, सांगे अगोकीना शाहूचा पक्षाकडे आणले, धनाजी जाधवालाही सांगे शाहूकडे आणले. व शाहूचा पक्ष बाबकर केला.

(५) शाहूचे झासीन प्रत्यावले

शाहू स्तलीवर झाला लरी स्वराज्याच्या उद्देशाल झांगेरु डिक्की भोगाळी अधिकारी ठांग मार्कुन बसले होते. योना *प्राचिका*

उठवून तेजो मराठी असंल सुरु करत्याच्या कामात शाहूना बाकाजीने महत्वपूर्ण मदत केली. लैकण्योर सरकार व कोळ्हापुरकर एमाजी थीआही, वर्षाविर आगव्यात लाकाजीने आप्ने कल्हिव दाखवले शाहूना सुरवातीच्या काव्यात, सेव्य उभारणीसाठी सावकाराकडून नंज घेवून कोळ्हन उमा कंधवन दिली. बाकाजीने आतेश निषेणे या सर्व गोष्टी केव्यामुळे शाहूने आसन रखिरावले * काळोजीशी स्मृत +

शाहूना सुरवातीचा काव्यातीव काळोजीचा।

मुपाने रुपराज्यावर स्वीट आणे होते. तराणाईया पुरस्कार करून साने शाहूना बरायसा पुढे जिकेला, शाहूना पेशाच्याना केंद्र केळे होते. तो सालव्यावरही न्यालून येणार होता, अशिविंशी शाहूनी प्रेशिवरीरी द्विकारण नावाजीने मुख्यिगिरीने काळोजीची मन कंधवेळे व साका शाहूकडे आणले, ही तिमया बाकाजीने आपल्या दुशरीने करून दाखवणी.

* साम्राज्याचा पाठ +

मोगाळीचा वाक्षिप्तील सुमेदाराच्यारा अळवीजीचा फायदा बाकाजीने घेलाला संभासावेळी करून तो दिल्याकडा घेऊ; व देशील राजकारण यशस्वी करून जवीन बादशाहाकडून स्वराज्य चोथाई के सरेदेशमुच्चीचा। सगळा असांग्या वूरी फाठ चोथाई कसुल केरल या भीयो हे कूल्य तुटाऱ्यपांढे समजाले जाई रत्नदामुळे सांबा कायदेशीर स्वरूप झाले. मराठी राज्याचे साम्राज्य व्हायला ही नम्ही सीधी मिळाली, वा अंगदीचा जोरावर चुणे मराठ्यांनी साम्राज्य निर्माण केले. तैथापि साचा पाठा बाकाजीने घालून दिला।

* सरेदेशाई - शोऽवलक्ष +

बालाजीचा कामगीरीचा। मुल्यमाधव वा नेत्रकाळे घुड्याला उमांगे केले, थाही.

- (१) अळव्यसीध्य मरात्याकडून वळणाऱ्या मोगाळास वळणाऱ्या काठाच्याचा प्रयोग अर्थात् करून दाखविला।
- (२) मोगाळ बादशाही ओव नितीचा उभाव नालविळा ले लाकाजीने हातून ठाउला,
- (३) सगांग सीक्याचा फायदा घेवून राज्य-ऐक्य बनवीले (४) आपसांग गांधीजी नारा वावणाऱ्या मरात्यांना उक्तमुक्ती बोहे सेक्षिया देवून परावर्मी जंजवीले
- (५) घोरोघर सोनानांवक निर्माण केले ते दीसवार या देशमर्याद्याविश्वाजी व्याज्ञानी ३२१२०२१ (६) स्वतः दिलाकडा नायजी मरात्यांनी व्याज्ञानी ३२१२०२१ (७) विद्युत विद्युत नायजी मरात्यांनी व्याज्ञानी ३२१२०२१ (८) दिलाकडा

थार पुलीत मार्ग वाढावून दिला। ⑤ निघाने महाराष्ट्रास साधारण कानपिण्याचे उपाय निभाऊ केले, ⑥ महाराष्ट्र शामिया पुरवत्कार पुली अवलं लिहोत्तमा घुटे वर्षभिंग दिशेस पोहऱ्याचिला. ⑦ भराठ्यासा भनुकरणाने संकुत, लुंधोले, जाड्यांशीच्या ३, स्वतःचा उद्दाराचा किला धानाने दिला. ⑧ कोकणपूरका संमाजी निझाम ३, विदेशकीना जेरीले भाऊसो, ⑨ संवत्सर मोठे काम कूळाते शाहू लगपतीवा होते हिंदू बाष्णीचे संवादन केले.

* शाहू व कोकणपूरकर, संमाजी

शाहूचा पक्ष सोडून आलेला चैद्युतेन जाह्यात तस्राबाईला केदेस याकल्यानीतर तो निझामाचा पक्षात सामील झाला, लशीही की निझाम लं संमाजीने ही शाहू विरुद्ध घोरणे कुण्डेवले हेतो योंच्या शाहू विरुद्धच्या हात्यालीट व्याप्त दुवा होता. तारावाई पुमांगेच संमाजीने ही शाहू विरुद्ध घोरणे सुरु घेवले होते, संमाजीकडील घोरपें, घोरात इ. सरदारानी शाहूला वरेच दमवले. दमाजी घोरताचा वैदोबेस्त करण्यात पाठविलेल्या खाकाजीरित घोराताने विश्वास घाताचे कैद केले शाहूने देड भरजन सात्रा सोडविले. शाहूचा साथेव नारी शीकर थार ही दमाजीने यकडले शाचाही हेड भरजन स्थान याच्यात छुटका करण्यात आली घुटे सच्याद वैद्युतरोबर नही सांख्यातर बाकाजीनी दमाजीया हिंगांगाव, गाढीवर स्वारी करण दमाजीरित कैद केले. [१५१८]

संषिकर १५१८ मध्ये शाहूने व १५१९ मध्ये नोंद्यो मध्ये खाकाजीनी संमाजीविरुद्ध मोहिम काढल्या शा मोहिमेत संमाजीनी कैदिक इति घोतकी घोरणे यामुळे शाहू संमाजीया कायमवा वैदोबेस्त झाला नाही. शाहू वरत गोल्याला संमाजीने गोतेकी अंते परत घेतकी.

* संमाजी निझामकडी

पूढे गड्यपूर्ण सात्री खाकाजीसाव कानाटिकाला मोहिमेवर गोल्यानीलर या संघीना आयदा घोल्यालाई निझाम दीमाजी व चैद्युतेन जाह्यव थांनी शाहू विरोधी मोहिम काढलकी घुटे थांनी पुढी प्रांतप्रशास्ती मजाल भारली (फैक्ट्र. १५२७) निझाम व संमाजीच्या इतरी लीकदांडा सौंड देण्यासाठी शाहूने खाकाजीरितव्हांनी तातडीने कीकुरावून

देतले बाजिरिवाळा परिस्थितीचे गोपनीय शाळा, नकाल आणे भाजिरिवाळा
असेही जल्द ठाळयाळी केल्या व निजामाळा. वेळाजवळ वाळूच्येद रेषे
देतले बाजिरिवाळी यावेळी आपले असामाऱ्य सुरुष कोशलये दारखविले.
व निजामाळा। शरणागती पत्तवारावी जागाळी (२४ फेब्रु. १८५२) यावेळी
इसातेल्या तहामध्ये सीमाजीला शांडुच्या खाड्यांनी करावे असे जरी असले
तरी निजामानि नी झट कढीच शुरु केली नाही निजामाच्या। या
प्रभावाने सीमाजीची उमेद कमी झाली बाजिरिवासारख्या असूपलू
सेनानी बरोबर आपली जोड आहे, याची कल्पना निजाम व संभाऊ
या दोघानाही आली

* शाह - कर्तमाजी यांची लढाई +

पालच्येत्वर परामर्श शाळा तरी शाहूना
शह देण्याचा विचार सीमाजीच्या मनाखुन घोरा आहेत। सातच
ते साच्या गटालील उदाजी वर्हाठा शुरू व हिकमती सरदारीचे शाळा
पेल्साह नं दिली, शाहून सीमाजी योव्यालील सीधषीला १५३४ व्या
दरम्यान गिठायिव क्षेत्रापुर आले, या कोलहापुरकड सीमाजीची कटकट
कायमची सीधविठ्यासाठी अगुद शाहूने साच्यावर मोहिन काढली
या स्वरिला लोऱ दिचासाठी सीमाजीने ही जायल तसाठी केळी
दोन्ही बाजूकडे ठोके नामवैल सरदार होती दोन्ही बाजूकडील अनेक
नामवैल सरदार होते सोन्य वारोना नदीवरा काढावर जमावे. सीमाजी—
जवळ थांबेळी च्यु, ७०० कोडा होती, नगरकरण दोघाल कीठाई लीऱुन
भाल सीमाजीच्या परामर्श शाळा, सीमाजीव उदाजी वर्हाठा पठहाळ्याला
पछुन, घोरेपुर ताराबाईव सीमाजीच्या २०२० शाहूच्या लाभ्यात आण्या, शाहूने
सीमाजीन्या २०२० ना वर्हाळ्याकडे वाठखुन येती ताराबाईने शाहूकडे
राहाऱ्याचे ४२विली, तिळा दाढी सालाय्याला घोरे, थांबेळी शांल
असाळाऱ्या ताराबाईने घुडे शाहूच्या महार्जीलर मोठी व्याङ्याल माजिवली.

* वार्षिकोंचा तही + अपूर्व. एप्रिल १३, आमावस्या दिनी शाहूता गिरीथ करण्याबे दाव

मार्गी. संमाजिक पाहिले या साच्चा शास्त्रवर ने काहीचा उपयोग
आला नाही. आमुले व्हाहुत्या विरोध क्रिएन कांतिधि उपयोग नाही.
याची ज्ञानीटी संमाजिक शाळी निकामासाठ्या शास्त्री सहाच्य होता
देखीला संमाजिक अशी घटकी काही, असामाजिक दिलापीत वाईव बाझी।

ज्ञानीरावासारद्या भासाप-कृत्तिसोनाजी शाहुकडे ज्ञान्यामुळे आपल्यांना
यश घेऊ नाही थाची पुरेपुर कृत्तिसोनाजी संमाजिका ज्ञानाजी संमाजिक
आता शाहुकडे समर्पणाचे धोरण एकिकारतो. शाहुकडे देण्यात बोल्हापूरवी
गाडी नाहे करावी असे वारण सो गवती. यामुळे सांगेही संमिश्रचे
स्वागत केले वारणीच्या काढी आ' उम्या राजवीद्युती भी इकूणीक
३३ एप्रिल १९५६ रोजी क्षाली, शिवेनी पुढीलप्रमाणे तह ज्ञाना.

(१) या तहापुमांची वारणानुदी ही कोल्हापूर व लातारा राज्याची हड्डी ठरली.

(२) या तहाजे वारणा नव्हियासुन वाक्षिकीकडे तुंगभेटेसा वर्णितवा पुढे श
संमाजिकडे व वारणीच्या उत्तरेकडील उद्देश शाहुकडे राहील, दोघांनी
आय-आप्ने राज्य वाढवावे.

(३) कोपळचा किला संमाजिला दिला व साबळत शाहुकडे राहीली

(४) कडवावये ठांगे वातून टकावी.

(५) संमाजिक्या व शाहुव्या शाहुव्या बंदीबस्तु दोघांनी करावा व एक विधराजे
राज्य वाढवावे.

(६) एकमेकाकडील नोंदा एकमेकाकडे ठेवू नयेत.

(७) मिर्दा, अयणी लासवाव, इ. आणी ठांगी शाहुकडे दाहतीव.

(८) कोकण शैल व अकोलापथीतया पुढे श संमाजिकडे राहील,

वरिष्ठपुर्णांची करार दोघांच्यात झाला.

* संमाजिक गादीसाठी पुरवा +

वारणा नव्हांतर संमाजी व्यवारक्षील वारण
जागीला वारण शाहुकडे पुणे जासल्याने याची ही गाडी अपास मिळावी,
अशी सावी कृष्णा होती, नानासीहेब येशव्यांची देण्यात मरावयांचा,
दोन गाड्या काळेज्या वसील नाहिला दोघांनी गावया एक कृत्तिसोन
असे ज्ञाना वारण होती १९५४०-४१ च्या दृश्याना संमाजी शाहुकडे
मेरठासाठी ज्ञानाप्रयात आला लोता, शिवेनी शाहुनीतर गाविला वासस
केली ए शैल निमित्ती झाला, नानासीहेबांची संमाजिक्ये भी दोघांनी
शाहुनीतर संमाजिक्या वारण वरव्या केले कोल्हापूर ज्ञानारा गावया
एक कराव्यात आसा चुंटील वारण वेळा, यांचे शाहुव्या मत्त्युंनीतर
नाराबाईकडे ही वीचे संकीर्त जागृ राकर्ती नाही.